

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 12

Ljubljana, 25. junija 1951.

Leto II.

POČITNIŠKI PEDAGOŠKI TEČAJI

V 10—11. številki »Prosvetnega delavca« sta Republiški odbor Sindikata učiteljev in profesorjev in Izvršni odbor Pedagoškega društva LRS razpisala pedagoške tečaje v Celju, Ljubljani, Mariboru in Tolminu.

Z razpisom navedenih tečajev prebajamo k novemu načinu organizacije tečajev. Vsak izmed razpisanih tečajev ima svojstven program dela, ki so ga predložili pedagoški delavci tistega pedagoškega centra, kjer se bo tečaj vršil. Pri razpisu tečaja so predvsem upoštevali snov in predmete, ki jih potrebuje njihov okoliš. Tematika tečajev torej temelji na analizi dela in potreb, da prosvetni delavci poglobijo tisto znanje, ki je za uspešno vzgojo in uspešnejši pouk najbolj aktualno. Zato so tudi posamezni referenti na tečajih večinoma pedagoški delavci iz domačih centrov, ki konkretno poznajo problematiko razpisane področja.

Tečaji niso zamišljeni kot nekeke predavalne ure, ampak bodo potekali v obliki seminarjev. Referenti bodo za svoje področje na kratko navedli obseg, vrednost in uporabo obravnavane snovi, nakazali današnje stanje in potrebe znanja ter posredovale snovi, nato pa bodo skupno s tečajniki izmenjali poglede in izkušnje in skušali poiskati uspešnejši način dela za razširitev ali poglobitev znanja v posameznih panogah obravnavane problematike.

Delo v tečajih bo teklo predvsem v dopoldanskih urah in bodo udeleženci tečajev popoldanski čas porabili po lastnih željah. Ker pa morajo organizatorji tečajev (mestni odbori SUP, oziroma podružnica v Tolminu)

vedeti za število zunanjih prijavitelcev, naj se reflektanti takoj prijavijo neposredno odgovarjajoči organizaciji, da jim bo ta mogla pravočasno preskrbeti stanovanje in hrano. Razen tega, da bodo imeli znanji udeleženci tečajev brezplačno stanovanje, bo Republiški odbor vsem tistim tečajnikom, ki ne bodo mogli dobiti gnotne podpore od svojih sindikalnih podružnic, dal pomoč tudi za prehrano.

Razpis počitniških pedagoških tečajev so narekovali prirediteljem potrebe in želje mnogih prosvetnih delavcev po naših šolah. Zato naj se naše sindikalne podružnice tudi zavamejo za njihovo najboljšo izpolnitev s tem, da bodo slehernega prosvetnega delavca obvestile o pomenu, programu in o pogojih posameznih tečajev. Vsekakor ne bi smelo biti podružnice, ki ne bi imela udeležencev v počitniških pedagoških tečajih in ne bi hotela svojim najboljšim članom za udeležbo na tečajih dati tudi gnotne pomoči. Kajti prav taki tečaji, ki so organizirani na prostovoljni odločitvi posameznikov, nas bodo opozorili na najboljše vzgojitelje in nam dali nov kader pedagoških delavcev.

Mnogi prosvetni delavci, ki čutijo pomanjkljivost v nekaterih področjih, pedagoških in didaktičnih, si bodo v tečajih dobili vpogled v različne probleme, s tem pa tudi voljo za teoretično obdelavo pedagoških vprašanj. Vsebinsko, sistem in način dela pa bodo iz tečajev prenesli v svoje skupine in podružnice in bodo tako najbolj koristili bogatejšemu razvoju posameznikov in vsej sindikalni organizaciji.

VTISI IN OPAŽANJA

ob inšpekcijah osnovnih šol

Ob inšpekcijskih obiskih na naših osnovnih šolah v letošnjem šolskem letu smo videli poleg dobrega in pravičnega šolskega dela tudi marsikaj, kar še ni dobro in kar bi bilo treba izboljšati.

V tem članku bi rad govoril predvsem o tistih slabostih, pomanjkljivostih in napakah, ki so najbolj splošne in najbolj značilne, kajti odpravljanje prav teh napak je najbolj nujno v našem skupnem prizadevanju za kakovitost pouka.

Za uspešno učno in vzgojno delo je predvsem važno, kakšen je njegov odnos do poklicnega dela. Pedagoškega dela ne moremo primerjati z nobenim drugim delom. Pedagoško delo je načrtno in smotno vplivanje na otroka z namenom, da ga na najpravičnejši način in z najboljšimi sredstvi, ki jih je dognala in osvojila pedagoška znanost, razvijemo in oblikujemo za smoter, ki ga zahteva in določa naša družbena stvarnost. Dobro pedagoško delo tedaj ne more biti niti površno niti polovičarsko; to delo zahteva od vzgojitelja visoko moralno in intelektualno kakovost, pa tudi mobilizacijo vseh njegovih duhovnih in fizičnih sil. Pedagoški delavec, ki bi vršil svoje delo le formalno in mehanično, bi to delo slabo opravil in zato ne bi izvršil velike naloge, ki mu je bila poverjena. Le tisti vzgojitelj, ki ima ali si pridobi osnovne pogoje, bo mogel tudi odpravljati napake ter stalno izboljševati svojo metodo dela.

Nismo zadovoljni z učiteljem, ki se niti ne zaveda pomanjkljivosti svojega dela, še manj s tistim, ki se pomanjkljivosti sicer zaveda, a kljub temu sam s seboj zadovoljen ostaja leto za leto na isti višini in pri istih napakah; veseli pa smo vsakega učitelja, ki sicer reši, napake spozna, a vztrajno išče vedno boljše poti in boljše načine dela.

Lahko trdimo, da dela velika večina našega učitelstva zelo resno in dostikrat tudi zelo poglobljeno in pri tem premaguje mnoge težave in ovire. O objektivnih težavah, ki ne dvomno bolj ali manj ovirajo delo in ki tudi vplivajo na učne in vzgojne uspehe, tu ne bom govoril, ker so te težave dovolj znane in pa ker mislim, da je kvaliteta šolskega dela vendarle odvisna v prvi vrsti od učitelja. Učitelj je tisti, ki v takih ali drugačnih okoliščinah uči in vzgaja mladi rod. Učitelj določa smer, vsebino in obliko svojemu konkretnemu pedagoškemu delu v okviru učnega načrta in smernic, ki jih prejema. Učiteljeva sposobnost in uporabnost se kaže končno tudi v tem, kako zna premagovati ovire in uresničevati učne in vzgojne pogoje. Učitelj kot pedagoška osebnost je tisti činitelj, ki ustvarja v svojem oddelku pogoje, kakršni so potrebni za plodno delo.

Lahko trdimo, da se splošno delovno razpoloženje v naših učilnicah stalno izboljšuje. Danes so že redki oddelki, v katerih bi vladalo mrtvilo, dolga in prisiljenost. Prisiljeno in s strahovanjem doseženo disciplino najdemo le redko. Res pa je, da je še vse premalo oddelkov, v katerih bi vladala resnično zavestna disciplina ob naravnih razgibanostih otrok. Včasih se zgodi, da uvede učitelj z najboljšim namenom v oddelke sproščeno, vedro in domače razpoloženje, ravna prijazno in očetovsko z otroki, uošteva njihovo osebnost, vse po sodobnih pedagoških načelih, toda nastale »sproščenosti« ne more več obvladati in jo speljati v organiziran delovni red. Kaj je tu narobe? Otroci so v svoji nezrelosti in naravni živahnosti takoj začutili »milejši režim« in so priložnost pošteno izkoristili. Učiteljevo dobrohotnost so razumeli kot slabost in so mu zrasli čez glavo. Disciplino v takem oddelku bo učitelj le zelo težko popravil. Res je zavestna disciplina kot višja stopnja discipline posebno v nižjih razredih zaradi majhne zrelosti otrok težje dosegljiva, vendar pa ni nedosegljiva. Doseči se da samo s poznavanjem otroške duševnosti, z upoštevanjem pedagoških in didaktičnih načel, s pravičnimi praktičnimi prijemi in z dobro pripravljenim poukom. O zavestni disciplini govorimo tedaj, kadar otroci sami žele sodelovati in se nečesa naučiti in kadar tudi spoznajo, da je za uspešno delo nujno potreben določen red ter se prostovoljno odločijo, da bodo mirni in pazljivi. Doseči tako disciplino in obenem ohraniti prirodno živahnost in razgibanost otrok ni lahko, ob slabo pripravljenem, nezanimivem in nepravilnem pouku pa sploh nemogoče. Dobra disciplina v razrednem kolektivu je pedagoška umetnost, pa tudi preizkusni kamen vsakega vzgojitelja.

Zivljenje v naših učilnicah danes ni samo bolj sproščeno, ampak utripa tudi bolj skladno z utripom življenja v naši družbi. To je imperativ naše družbene revolucije, ki mora nujno in spontano odjekniti tudi v šoli. Učitelj, ki ni gluhi in slep za dogajanja naše družbene preobrazbe in ki sam stoji sredi življenja, bo lahko nepriljubljeno vnašal to življenje tudi v šolo in ga vključeval v izobraževalni in vzgojni proces. Učenci sami prinašajo v šolo svoje doživljanje, svoja opažanja in številna vprašanja, na katera žele odgovora. Vse to bo razumen učitelj videl in pametno izkoristil. Če bomo tako delali, bo pouk že kar nujno in naravno vzgojno pravilen. Odpadlo bo vsakršno umetno in prisiljeno iskanje in »vnašanje« politično-vzgojnega momenta, odpadlo bo tisto nepristno fraziranje, ki otrok ne ogreje in ne prepriča in zato tudi ne doseže vzgojnega smotra. Takega neživljenjskega pouka ne moremo smatrati za dobrega, četudi bi bil še tako oblikovno in metodsko virtuozen.

Zivljenjski pouk ne more in ne sme biti stihistijski, ampak vedno premišljen, načrten in dobro pripravljen. Bolj ali manj obširne pisne priprave najdemo pri vseh učiteljih, vendar je vprašanje ali je vpis v dnevnik vedno tudi slika resnične priprave, ali pa je morda le formalen vpis zaradi predpisa in kontrole.

Gotovo nima pomena predpisovati kakršne koli oblike za dnevno pripravo. Priprava na pouk je v tem, da učitelj pred poukom dobro premisli kaj, zakaj in kako bo delal. Učitelj je pripravljen na pouk takrat: 1. kadar obvlada učno snov, 2. kadar mu je popolnoma jasen smoter učne ure, 3. kadar je premislil metodsko pot in našel najboljšo, 4. kadar je pripravil vsa učila, nazorila in druge pripomočke, za katere se je odločil. Gotovo je potrebno, da učitelj potek učne ure v smislu prej navedenih točk tudi zapiše. S pisanjem priprave bo lažje zgradil potek pouka, pisana priprava pa mu bo služila kot spominska opora med delom. Gola navedba učne snovi seveda še ni priprava na pouk.

Značilno je, da najdemo vestne priprave pri mnogih starejših učiteljih, dočim smo pri pripravnikih in celo pri začetenkih našli včasih le kratke in pomanjkljive priprave. Gotovo drži, da star praktik ne potrebuje tolikšne metode priprave kot začetenik, vendar pa se ne morem strinjati z naziranjem, da staremu praktik priprava sploh ni potrebna. Mislim, da bo tudi pri izkušenem starejšem učitelju pripravljen pouk vedno bolj od nepravilnega. Če samo načelo življenjskosti in dinamičnosti pouka zahteva stalno pripravljanje, saj življenje nikdar ne obstane, šola pa je del življenja.

Tu in tam smo naleteli na prav slabo pripravljene ure. Če n. pr. učitelj poučuje zemljepis brez zemljevida in brez skiciranja na tablo, ali če poučuje prirodopis živalstva brez kakršnega koli učila in če pri tem še samo »predava«, ne da bi le enkrat uporabil kredo, potem je to slabo pripravljen pouk, vrhu tega pa tudi v tej obliki za osnovno šolo popolnoma neprimeren.

K pripravi v širšem smislu spada izdelava podrobnega učnega načrta. To je priprava učitelja na šolsko leto. Podrobni učni načrti so sicer skoraj povsod izdelani, po vrednosti pa so prav različni, večkrat tudi precej pomanjkljivi, suhoparni in šablonski. Do neke meje je to danes še razumljivo, ker je novi učni načrt šele prvo leto v rabi. Vedeti moramo, da daje prav praktično preizkušanje učnega načrta v živem delu v dobi enega šolskega leta vso možnost za zgraditev dobrega podrobnega načrta. Podrobni načrt ni enostaven razred učne snovi na mesec in tedne, ampak je oživitve, prilagoditve in konkretizacije predpisane splošne učne načrta glede na življenje in delo vsake posamezne šole. Sedanj, recimo, začasni ali približni podrobni načrt bo učitelj v svojem delu in s svojimi izkušnjami sproti dopolnjeval in popravil. Za prihodnje šolsko leto bo na ta način pridobil že dober načrt, ki bo pedagoško, didaktično in organizacijsko ustrezen njegovi šoli. Podrobnega učnega načrta za to niče ne more izdelati za vso republiko in tudi ne za ves okraj; načrt mora zrasti na šoli iz učiteljevega dela, iz njegovih izkušenj in iz njegovega poglavljanja v pedagoško-didaktično situacijo in problematiko njegove šole odnosno razreda. Priznam, da je izdelava dobrega načrta za začetenika težka naloga, zato pa je treba, da mu tovariš z iste ali sosedne šole priskoči na pomoč. Še prav posebno važno je sestaviti dober podroben načrt za nižje organizirane šole zaradi njihove komplicirane organizacijske strukture in manjše možnosti realizacije predpisane načrta v celoti v vseh razredih.

Učni načrt za osnovne šole določa učno snov za vse predmete v nekem primernem medsebojnem razmerju in ravnotežju. To ravnotežje se v praksi včasih poruši, in sicer zato, ker učitelji ne vrednotijo vseh predmetov kakor bi bilo prav. V želji, da bi izkoristili čas za tako imenovane važne predmete, omalovažujejo »manj važne« predmete kakor telesno vzgojo, petje, risanje, ročno delo in lepopis. Odeveč bi bilo dokazovati, da manj važnih predmetov ni in da so naštetih predmeti celo zelo važni za pravičen harmonični telesni in duhovni razvoj otroka. Treba je ponovno poudariti, da je vsako skrajševanje ali površno poučevanje teh predmetov neopravičljivo in nedopustno. Res nam sedanje materialne težave kakor pomanjkanje telovadnic, delavnic, risalnega materiala, orodja, glasbil, itd. bolj ali manj otežujejo polno realizacijo programa teh predmetov, prav zato pa naj bi učiteljstvo čim bolj izkoristilo vsaj dane možnosti, da bi bila škoda, ki nastaja, čim manjša.

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE HENRIKU SCHREINERJU V LJUTOMERU

Dne 19. maja se je vršila v Ljutomeru pomembna svečanost, združena z odkritjem spomske plošče slovenskemu pedagogu Henriku Schreinerju.

Slovesnost se je pričela s svečano proslavo 100-letnice rojstva Henrika Schreinerja, pri kateri sta sodelovala pevski zbor mariborskega in soboškega učiteljskega ter orkester SKUD »Janez Kavčič« iz Ljutomera.

Kot domačin je prisotne pozdravil predsednik pripravljalega odbora tov. Jan Baukart, ki je poudaril, da dajemo z odkritjem spomske plošče Henriku Schreinerju priznanje tudi vsem poštovnim vzgojiteljem, ki se trudijo, da bi izboljšali kvaliteto vzgojnega dela in dvignili nivo pedagoško znanost na višjo raven.

V imenu predsednika Sveta za prosveto in kulturo je govoril pomočnik ministra tov. Miloš Ledinek. Tov. Ledinek je naglasil, da se moramo od našega Schreinerja še marsikaj naučiti, kajti njegovi pedagoški spisi in učbeniki so bogata zakladnica navodil. Vsa njegova dela preveča globok pedagoški optimizem. Njegova velika zasluga je tudi, da je vzgojil na naši severni meji na stotine slovenskih učiteljev in s tem pomagal, da je naša severna meja ostala slovenska. Zahteval je, da se naša mladina vzgaja v odkriti ljubezni do svoje domovine in do slovenskega naroda. Postavil je vzgojno načelo: Sposobnim prosto pot! Šele ljudska revolucija v novi Jugoslaviji je lahko realizirala to njegovo zahtevo.

V imenu Pedagoškega društva je pozdravil zbrane pedagoške delavce dr. Vlado Schmidt, ki je govoril o pomenu, ki ga ima delo preteklosti za našo socialistično kulturo. Eden izmed virov sodobne pedagogike so napredni elementi naše pedagoške tradicije.

Zastopnik Hrvatskega pedagoškega književnega zbora tov. Demarin je povedal, da je Schreinerjevo delo znano tudi hrvatskim učiteljem. Najstarejše pedagoško društvo v Jugoslaviji — Hrvatski pedagoški knjižni zbor — je dalo priznanje Henriku Schreinerju, ko ga je na svečani seji dne 2. februarja l. 1905 imenovalo za svojega častnega člana. S tem dejanjem je Hrvatski pedagoški knjižni zbor manifestiral idejo bratstva in enotnosti med hrvatskimi in slovenskimi učitelji. Pokojni Schreiner in hrvatski pedagog Ivan Filipović sta postavila temelje za sodelovanje vseh južnoslovanskih narodov na področju pedagoške znanosti.

O življenju in delu Henrika Schreinerja je govoril prof. Gustav Šilih. Povedal je, da smo Slovenci vedno imeli mnogo smisla za vzgojno in šolska vprašanja, čeprav nismo dali človeštvu velikih reformatorjev na področju pedagoške znanosti. Temu je vzrok, ker smo bili do l. 1918

pod tujim gospodstvom. Vendar je v obdobju od l. 1890 do 1920 delovala pri nas sicer majhna, toda žilava skupina slovenskih pedagogov, ki jo je vodil Henrik Schreiner. Danes ga proslavljamo predvsem kot pedagoga, ki je znal združiti pedagoško teorijo s pedagoško prakso. Njegovi učenci se ga spominjajo kot najboljšega vzgojitelja, ki je bil prav blizu današnji stvarnosti. Njegovi pedagoški spisi vsebujejo praktično zakladnico vzgojnih izkušenj in njegovo delo preveča globoka ljubezen do slovenskega ljudstva, ki ga je hotel dvigniti najprej kulturno, nato pa še gospodarsko. Kot aktiven šolnik je deloval 44 let, od l. 1890 do l. 1920 pa je bil ravnatelj mariborskega moškega učiteljskega. L. 1900 je ustanovil

Slovensko šolsko matico. Že v prvem Pedagoškem letopisu najdemo ogromen Schreinerjev pedagoški program. Že v prvih letih je izdala Slovenska šolska matica nad 60 knjig pedagoške vsebine. U svojimi idejami in dejanji je prehiteval svojo dobo. Danes lahko trdimo, da je dvignil slovensko pedagogiko ob sodelovanju drugih slovenskih pedagogov na evropsko višino. Kvaliteto te višine nam kažejo takratni Pedagoški letopisi.

Po končani proslavi je predsednik Sindikata učiteljev in profesorjev Ljutomerskega okraja tov. Janko Belec odkril spominsko ploščo na hiši, v kateri se je pred 100 leti rodil graditelj slovenske pedagogike, Henrik Schreiner.

0 srednji vzgojiteljski šoli

Srednja vzgojiteljska šola, na kateri se usposablja dekleta za vzgojiteljice v otroških vrtcih, je edina te vrste v Sloveniji in ena od petih v Jugoslaviji. Sprejema dekleta z nižjo gimnazijo in se po štirih letih zaključijo z diplomom.

Zdaj zaključuje šola drugo šolsko leto. Že prvi dve šolski leti pa sta pokazala, da prvotno zasnovani učni načrt — priktrojen deloma po gimnazijskem, deloma po onem za učiteljskega — ne odgovarja povsem smotrom vzgojiteljske šole, da ga bo treba torej spremeniti. Poleg tega se je pojavilo še nekaj drugih problemov. Zato je šolski oddelki Sveta za kulturo in prosveto LRS po inšpekcijah na šoli sklical konferenco, na kateri se je profsorski zbor pogovoril s predstavniki naše prosvete o perečih problemih, ki pa gotovo ne bodo poslednji, kajti šola je brez tradicije, na katero bi se oprla, nima še dovolj izkušenj in si te šele nabira.

Po večurnem razgovoru so bili sprejeti sklepi:

1. Da bo treba po izkušnjah, ki jih je profsorski zbor pridobil v dveh letih, sestaviti učni načrt, ki bo čim bolj odgovarjal namenom šole. Gojenkam bo treba poleg široke splošne izobrazbe posredovati čim več predšolske pedagogike in mladinske psihologije, znanja materinega jezika, petja, ročnega dela (lutke, igrače) — skratka, dijakinje morajo, preden zapuste zavod dobro obvladati zlasti tiste predmete, ki jih bodo kot vzgojiteljice najmlajših tudi praktično potrebovale.

2. Da pa bo pouk na šoli res življenjski, ne zadostuje samo dober učni načrt in dober strokovni kader, potrebno je še nekaj več — teorijo povezati z življenjem. Zato bo učno osebo na šoli v prihodnjem šolskem letu obvezno prisostvovalo praktičnemu delu v otroških vrtcih ne le v Ljubljani, marveč tudi v drugih kra-

jih republike. Probleme, na katere bodo naleteli na teh hospitacijah, bo na skunnih konferencah obravnaval ves profsorski zbor. Lastna opazovanja in izkušnje ter opazovanja in izkušnje vzgojiteljice po vrtcih bo treba vnašati v pouk, ki bo šele tako postal življenjski. Istočasno bo profsorski zbor nudil vso pedagoško pomoč in material za vzgojno delo po vrtcih (izdaja priročnikov). Tako bo šola postala to, kar bi morala biti — žarišče vse predšolske vzgoje v republiki.

3. Gojenke drugega in tretjega letnika bodo obvezno po en mesec v učilnicah hospitirale v vrtcih, da se bodo tako tudi praktično seznanile s svojim bodočim delom. Istočasno bodo s tem razbremenile bivše gojenke Enoletne vzgojiteljske šole, da bodo te v počitnicah mogle posesti enomesečne dopolnilne tečaje, se na njih pripravile za maturo ter tako postale polno kvalificirane vzgojiteljice.

4. S hospitacijami po vrtcih izven Ljubljane se bodo gojenke seznanile tudi z vrtci, kjer pogoji za delo niso tako ugodni kot v Ljubljani sami.

5. Profsorski zbor naj, ne goji stikov le z vzgojiteljicami, ki se že zaposlene po vrtcih, marveč naj ostane v živih stikih zlasti z gojenkami lastnega zavoda, ko bodo te odšle v poklic.

6. Na konferenci je bilo mnogo govora tudi o moralni vzgoji gojenk, kateri bo treba posvetiti posebno pažnjo, da bodo znale vzgajati otroke že v najnežnejši mladosti in duhu socialističnega humanizma in da bodo vplivale ne le na otroke v vrtcu samem ampak tudi na okolje, v katerem bodo živele.

To so bili problemi, o katerih je razpravljala konferenca, ki je obenem pokazala, kako pozorno zasledujejo prosvetne oblasti delo na tej najmlajši svoji ustanovi.

M. S.

Vtisi in opažanja ob inšpekcijah osnovnih šol

Prav gotovo je dosti možnosti za igre in različne telesne vaje tudi brez telovadnice in telovadnega orodja. Na razpolago je dovolj strokovne literature, treba je le nekoliko več domislivosti in dobre volje.

Petje v osnovni šoli nima samo namena razvijati glasbene sposobnosti in čut za glasbene vrednote, ampak ima namen otroka tudi estetsko razvijati in vzbujati v njem socialna in patriotska čustva. Poleg tega petje oživlja pouk in vnaša v šolsko delo dobrodošlo sprostitiv. Na naših šolah sicer dosti pojo, vendar je petje premalo smotno in urejeno. V splošnem je premalo upoštevano načelo sistematske glasbene vzgoje otrok. Ni dovolj, če otroci po posluhu pojo pesmice, ki jih že poznajo od doma. Take pesmice pač pojemo za razvedrilo, na izletih in ob drugih primerenih prilikah, petje kot predmet mora pa vendar graditi prve temelje glasbene vzgoje po določenih psiholoških, didaktičnih in fizioloških principih. Kršenje teh principov lahko škoduje zdravemu razvoju otrokovega glasovnega aparata. Tudi ni prav, da šolski zbori zajamejo skoraj izključno deklice. Tudi pri samem šolskem petju ponekod zanemarjajo glasbeno vzgojo dečkov, češ, da itak nimajo posluha. Vedeti moramo, da brez aktivnega sodelovanja tudi poslušne ne moremo razviti. Največkrat intonirajo razredni učitelji pesem kar po posluhu in brez kakršnih koli pripomočkov. Marsikje premalo pazijo na dinamiko petja. Posamezni otroci kriče, kolikor jim grlo dopušča. Naravnost čudno je, da učitelja ne moti pogled na škrlatno rdeče obraze in nabrekle vratove. Takšno ravnanje ne koristi pevskemu organu otroka, niti razvoju pevске kulture. O pravilnem dihanju, izreki, nastanku in interpretaciji ni govora, in vendar bi te osnovne stvari moral vsak učitelj poznati in upoštevati. Ob tej priliki naj opozorim na navodila za pouk petja v učnem načrtu in na Potočnikovo Metodiko pevškega pouka.

Za pouk risanja daje učni načrt jasne smernice in navodila, ki pa jih marsikje premalo upoštevajo. Opazili smo primere nenačrtnega in nesistematskega risanja, če hočete — stihiskega risanja, pa tudi primere gola pre-risovanja učiteljeve risbe s table. Premalo bilo stalnega navaščanja k opozorjenju in k samostojnemu delu, premalo tudi risanja po naravi in po spominu in premalo skiciranja. Učitelj ne izkoristi dovolj otrokove ustvarjalnosti, ki se močno izraža ravno pri risanju. Risanje je prvo izrazno sredstvo otroka že v predšolski dobi, v osnovni šoli pa je predmet, ki mora že sistematsko razvijati umske sposobnosti in estetsko razvijati otroka. Poleg tega risanja zelo dobrodošlo in koristno spremlja in podpira pouk vseh ostalih predmetov.

Eden izmed vzrokov, da risanje ne ustreza niti kot predmet niti kot didaktični princip, je pač v tem, da učitelj sami mnogo premalo rišejo. Star izrek, da učitelja ocenjujemo po porabi krede, se nanaša predvsem na risanje. Prav pri vseh predmetih je učiteljeva risba na tabli, ki nastaja sproti ob podajanju učne snovi, odlično pomagalo, pa ne samo zato, ker nam primanjkuje stenskih slik, ampak zato, ker je metodsko najustrenejše spojena s poukom. Ako zraven rišejo tudi otroci, bo to tudi pripomoglo k razvijanju njihove risarske

spretnosti. Kaj naj učitelj riše pri pouku? Pravzaprav vse o čemer govori. Kreda naj ilustrativno spremlja pouk. Koliko bolj nazoren, pa tudi bolj zanimiv bo n. pr. pouk zgodovine, ako bo učitelj med obravnavo narisal starinski top ali prazgodovinsko orodje, ali viteško opravo, itd. Res je zato potrebna neka risarska spretnost, vendar pri tem ne gre za dovršeno izdelane risbe, pač pa za hitro skiciranje predmeta v poenostavljenih oblikah in s karakterističnimi potezami. Učitelj se navadno izgovarja, da ne zna risati. To ne drži popolnoma, ker kot rečeno, ne gre za umetniško risbo in ni potreben talent ampak le spretnost, ki jo je mogoče z vajo pridobiti. Najbrž bo res, da so na učiteljsku premalo vadili prav te vrste risanja, sicer pa novi učni načrt popravlja tudi to pomanjkljivost.

Razumem, da učitelj ne more vsake stvari narisati »iz glave«, mislim pa, da je učitelj, ki se je pripravljal na pouk, poiskal tudi ustrezne risbe, ilustracije, sheme in pod. Ako je tašne risbe še poenostavljeno narisal v svoj zvezek priprav, mu ne bo pretežko narisati jih še na tablo. Nič napačnega ni, ako prerisuje učitelj risbo kar iz knjige na tablo bodisi med delom ali pa pred uro, pazi naj le, da s tem ne bo izgubil preveč časa. Svetoval bi, da naj učitelj nariše zlasti obširnejše, kompleksne risbe n. pr. razvoj razsvetljave, sheme strojev, elektrifikacije i. pod. nekoliko natančneje na večji papir, pa bo dobil trajno učilo, ki je ob današnjem pomanjkanju stenskih slik še posebno koristno. Priznajmo, da smo marsikje videli kar dobre stenske slike — delo učiteljev ali celo učencev.

Ob tej priliki še besedo o vprašanju učil? Naše šole so več kot skromno preskrbljene z učili, prav zato pa je potrebna tem večja prizadevnost in iznajdljivost učitelstva pri pridobivanju oziroma izdelovanju učil. V tem pogledu je marsikaj že storjenega, še več pa bi lahko bilo, ako bi vsak učitelj čutil nujno potrebo po učilih. Ne bi se smelo zgoditi, da učitelj včas ne rabi niti tistih učil, ki jih šola ima, ali pa (zlasti na večjih šolah), da učitelj ne ve, katera učila so na šoli. Hvalevredno je bilo, da je neka učiteljska narisala cel stenski zemljevid Jugoslavije, ampak nepotrebno, zakaj lep tiskan zemljevid je bil spravljen v šolski risarni. Z zemljevidi je sploh tako, da včasih slone zviti po kotih, namesto, da bi viseli na stenah, kjer bi bili pred očmi učencev, poleg tega pa bi še krasili nekatero hudo gole stene. Pri pouku zemljepisa naj visi zemljevid pred učenci, ne pa na stranski ali celo na zadnji steni. Zemljevid naj tudi ne visi med poukom na tabli, ki jo učitelj potrebuje, ampak na posebnem stojalu. Stojalo za zemljevide in slike bi moralo biti v vsaki učilnici, dejansko pa ga ni niti na vsaki šoli, dasi ga je mogoče v preprosti obliki izdelati doma, ali pa naročiti pri najbližjem mizarju. Razen stenskih zemljevidov so potrebni še plastični zemljevidi ali reliefi. Tako učilo je nujno potrebno zlasti v III. razredu. Izdelava takega reliefa iz gline, lužene zagovine ali iz papirne mase ni posebna umetnost. Težje je izdelati pridržni zemljevid z izrezljanimi izohipsami, ki je sicer kartografsko najtočnejši. Tako koristni peskovnik je že vrsta redkost na naših šolah, čeprav ga je prav lahko in brez stroškov urediti. Stenskih zemljevidnih skic vidimo razmeroma malo. Skicirani zemljevidi so koristni tudi, če imamo že vse potrebne stenske zemljevide. Zemljevidne skice so namreč mnogo tesneje spojene z obravnavano snovjo. Take skice, ki jih učitelj nariše na večji papir, vsebujejo navadno ožje geografske enote, ali pa posamezne dele zemljepisa obisa neke enote n. pr. vodovje, elektrarne, industrijo, promet, gozdo-ve, kulturne rastline itd. Skice naj vsebujejo vedno le tiste podatke, ki jih je učitelj obravnaval in katere naj si učenci trajno zapomnijo. Za skice seveda ni nujna kartografska točnost, pač pa enostavnost, jasnost in preglednost. Preprost doma izdelan stenski zemljevid šolskega okoliša in morda tudi zemljevid domačega okraja bi lahko imela vsaka šola.

Naš samo naštejemo kaj vse lahko na šoli zberemo za pouk prirodo-pisa. Šola lahko »rudi« zbirko lesa, plov, semen, kamenin, vrste »remoga«, herbarij, živalske preparate in še marsikaj. Pripravljanje hroščev in metuljev ni tako težavna stvar, pa tudi skiciranje malih živali ne. Konserviranje malih plazilcev tudi ne zahteva strokovnega znanja. Mnogo ali celo večino predmetov bodo radi zbrali otroci, ki jim bo zbiranje predmetov in sestavljanje šolskih zbirk vzbujalo veselje do predmeta. Tudi pri prirodo-pisu je važna izdelava stenskih slik, zlasti ker jih primanjkuje. Učitelj lahko nariše shematično razne organe živali, rastlin in človeka, pa tudi druge stvari n. pr. krvni obtok, opraševanje rastlin, preobrazba žuželk itd.

Izdelavo učil lahko dobro povežemo z ročnim delom, s katerim nekateri ne vedo kaj začeti. Ni prav, da podcenjujemo ročno spretnost učencev in da ne izkoristimo njihovih veselja do ročnega dela. S samim tarnanjem o pomanjkanju

materiala in orodja pač ne bomo rešili problema. Starejši učenci lahko pomagajo pri montaži zbirke, pri izdelovanju škatel ali pri pripravi živali, lahko pa tudi izdelujejo razne modele za zgodovino, za fiziko ali za začetni stvarni pouk. Priporočam učiteljem, da bi zbirali s pomočjo učencev različne slike, ilustracije, razglednice, časopisne izrezke, gospodarske in statistične podatke, podatke o tehničnih izumih in o raznih zanimivostih itd. Takšna razredna zbirka, ki mora biti vsebinsko pregledno urejena in sortirana v mapah bo odlično služila pri pouku vseh predmetov v smislu načela življenjskega in znanstveno resničnega pouka.

S pisanjem v naših šolah v splošnem nismo zadovoljni. Vzrok slabe pisave ni samo v tem, da je papir slab in da učenci mnogo snovi iz realij pišejo po nareku in s svincnikom, vzrok je predvsem v tem, da učitelji omalovažujejo metodo pouka pisanja ali lepšajo in da opuščajo tisto potrpežljivo in vztrajno vežbanje, brez katerega v osnovni šoli ne moremo razviti gladko tekoče in lične pisave. Mislim na pisalne predvaje, kakor prostolehtne vaje, ročne in prstne vaje, skratka: pisalne gimnastike, ki bi jo morali vsak dan izvajati zlasti v I. in II. razredu, pa tudi pozneje. Treba je tedaj več zabati, več popravljati in kontrolirati, pa tudi bolj paziti na držo telesa in držo peresa pri pisanju. Večkrat sem opazil, da učitelj niti ne vidi kako učenec skušeno sedi, kako krčevito tišči peresnik med prsti in kako se mu nos dotika zvezka. Nekaj krivde je gotovo tudi na naših predpottopnih klopek, toda samo nekaj.

Omenil sem najbolj značilne pomanjkljivosti pri pouku tako imenovanih »manj važnih« predmetov zato, ker so te pomanjkljivosti precej splošne. Glede pomanjkljivosti pri pouku ostalih predmetov bi bil potreben obširnejši kritični pretes po predmetih. Temeljita razprava bi bila potrebna zlasti o vprašanju pouka slovenščine, ki je v naših šolah morda najbolj boleča točka. Za sedaj naj omenim ta predmet le prav na kratko. Na šolah sem našel večinoma povsod iste težave in pomanjkljivosti. Branje je posebno v III. in IV. razredu dokaj slabo, ustna in pismena izrazna sposobnost učencev majhna, slovnica pa je bolj ali manj mehanizirana in premalo povezana z ostalim jezikovnim poukom. Poudariti je treba, da se učenci uče materinščine pri vseh predmetih in ne samo pri urah slovenščine. Učitelji morajo bolj paziti na čistost in pravilnost svojega govora, in sicer pri vseh predmetih. Naj bo narečje še tako slikovito in blagoljubno, v šoli se moramo čimbolj približati knjižnemu jeziku in izreki. Sposobnost ustnega izražanja moramo pri učencih razvijati že od prvega šolskega dneva dalje. Kar je bilo v I. in II. razredu zamujeno, se skoraj ne da več nadomestiti. Naši šolarji ne znajo samostojno, sproščeno in vsaj kolikor toliko pravilno povedati več kot nekaj stavkov. To je porazna ugotovitev. Krivda ni samo v jezikovnem pouku, ampak v vsem pouku, ki ni razvil sposobnosti prostega izražanja. Tam, kjer učitelj sam vse pove, kjer polaga odgovore na jezik, kjer otroci odgovarjajo le z eno, dvema besedama, ali kjer znajo oddrdati le na pamet naučeno lekcijo, tam tudi drugače biti ne more. Temelj branja ni le I. razred, v tem razredu doseže otrok šele pismenost v najožjem smislu, branja se nauči zlasti v II. razredu, dočim bi moral v III. razredu brati že gladko in smiselno, v IV. razredu pa že tudi lepo. Ker v šoli ni dovolj časa za vežbanje branja, je treba bolj organizirati izvenšolsko branje. Napačno je, da se nekatere šolske knjižnice le slabo izkoriščajo, da izposojajo knjige le starejšim učencem, ali pa šele v drugem polletju. Lepo ohranjena knjiga v omari je brez pomena, knjiga pa, ki gre iz rok v roke, vrši svoje kulturno poslanstvo pa naj se pri tem tudi razgraja in umaže. Če nam je uspelo vzbuditi v otroku veselje do branja in s tem ljubezen do knjige, smo premagali največje. Poslej ne bo več težav z branjem, otrok pa je tudi trajno usposobljen za sprejemanje kulturnih vrednot, ki jih posreduje knjiga. To je velika zmaga.

Slovnica se v osnovni šoli ne bi smela poučevati kot samostojen predmet, posebno ne na nižji stopnji. Guljenje definicij, slovnških pravil, dolgotrajno sklanjanje in spreganje, naštevaje oblik in besednih vrst ni primerno za osnovnošolskega otroka in mu prav gotovo tudi ne more vzbujati veselja do slovnice. Slovnico je treba učiti neprisiljeno, tako rekoč mimogrede ob naslonitvi na branje, pisanje in lastno izražanje. Nekaj sistematike uvedemo šele v IV. razred.

V splošnem je pri slovenščini premalo govornih in pravopisnih vaj. Individualne korekture napak v zvezkih ne zaležejo dosti, mnogo uspešnejša je temeljita skupna obravnava napak s celim razredom. Nekje sem videl stenski seznam pogostih napak, ki se je v teku leta dopolnjeval in so si otroci napake gotovo zapomnili, saj so jih imeli stalno pred očmi. Ako bomo trajno odpravili vsaj največje napake, bomo dosegli že zna-

Ob smeti Jožeta Kosmatina

Jože Kosmatin, direktor klasične gimnazije v Ljubljani, je dne 3. junija 1951. leta žrtvoval svoje življenje za svoje strokovno in pedagoško poslanstvo v Pazinu, kjer so ga ugrabili divji valovi kraške reke Fojbe.

Pokojni Jože Kosmatin je bil v življenju in delu pravi intelekt-

tualec-proletarec. Vse svoje življenje se je poln vedrine z nemajnim upanjem vzgojitelja komunista boril za socialistični napredek in prevzgojo ljudi.

V letih okupacije je bil delavni član Osvobodilne fronte. Borba za svobodo ljudi in zemlja ga je peljala skozi nemška koncentracijska taborišča. Po osvoboditvi je bil med prvimi organizatorji našega šolstva, sestavljal učnih načrtov in šolskih knjig, aktivni član Geografskega društva, večletni odbornik MO-SUP, odbornik MLO in RLO Ljubljana itd.

Neumornega idejnega, strokovnega in pedagoškega borca, priljubljenega govornika, strokovnega in ideološkega predavatelja in diskutanta, ljubitelja mladine, zvestega tovariša in vzornega komunista smo pokopali dne 17. junija 1951 na ljubljanskem pokopališču.

Tov. Štefan Švegl umrl

Dne 8. junija t. l. okrog 23. ure zvečer je preminul tov. Štefan Švegl, profesor učiteljskega v Celju. Dasi je pokojni tovariš že dalj časa bolehal na želodcu, ni nihče pričakoval, da ga bo zahrbtna bolezen tako nepričakovano in z vso neizprosnojo spravila pod grudo. Iskal je pomoči, boril se je z vso voljo za zdravje, žal — ni uspel; v veliko žalost celjske učiteljske mladine, njegovih tovarišev in širokega kroga znancev je moral mlad, sredi najlepše moške dobe štiridesetih let, zapustiti plodno delo ter oditi v nepovrat.

Blagopokojni tov. Štefan je bil sin sončnih Slovenskih gor. To sonce kakor da je nosil s seboj. Vedno z nasmehom na prijaznem obrazu, poln razumevanja in topline za sočloveka, je opravljal vzvišeno pedagoško delo ten uspeh. Saj ne pričakujemo, da bodo učenci osnovne šole že obvladali slovenski jezik. Naj pripomnim še, da danes v šolah premalo gojijo memoriranje in deklamacijo. Učenje in lepo prednašanje pesmi ne pripelje le h kulturi jezika, ampak uvaža otroka tudi v našo literarno zakladnico.

Pri inšpekcijah smo večkrat ugotovili, da učenci ne znajo več starejše učne snovi. Ne smemo iskati vzroka morda v slabem pomnjenju otrok, pač pa v slabem, metodsko pomanjkljivem pouku. V učnem procesu morajo biti enakomerno upoštevani vsi bistveni elementi obravnave določene učne enote, n. pr. naslonitev na prejšnjo snov, podajanje nove snovi, utrjevanje, ponavljanje s kontrolo znanja in uporaba v zvezi z naloga-mi. Pridobivanje znanja ni samo delo učitelja, ampak je tudi delo učenca, ki zato ne sme biti v učnem procesu le pasivno sprejemajoči faktor. Učenec se mora pod učiteljevim vodstvom truditi, da si prisvoji znanje. Le tako se bomo ognili verbalizmu in se učenci ne bodo učili besed, pač pa bodo osvajali znanje razumsko in zato tudi za trajno. V premagovanju težav bodo učenci našli tudi pravi odnos do dela, kar jim bo oblikovalo značaj. Pomanjkljivost učiteljevega dela je večkrat v tem, da nač dobro metodsko pripravilo podajanje snovi, dosti manj pa skrbe za metodsko pravilno utrjevanje in ponavljanje, ne zavedajoč se, da je ta del učnega procesa prav tako važen. Utrjevanje ima večkrat obliko profesorskega izpraševanja. Učitelj se zadovolji s kratkimi odgovori ali celo z na pamet naučeno obnovitvijo, ne ugotavlja pa, ali so učenci snov res razumsko osvojili. Kdaj smemo verjeti, da učenec snov res zna? Takrat, kadar se lahko o njej razgovarja, jo komur koli s svojimi besedami pripoveduje, o njej diskutira in kadar zna znanje tudi praktično uporabiti.

☆

Zavedam se, da ta analiza učnega in vzgojnega dela v osnovnih šolah še daleč ni popolna in tudi ne dovolj podrobna, saj zajame le nekatere stvari, ki sem jih opazil in ki so jih tudi drugi inšpektorji opazili. Osnovni vzrok pomanjkljivosti so gotovo vrzeli v strokovnem znanju. Tudi najboljše učiteljske ne more dati bodočemu učitelju več kot temelje splošne izobrazbe, ideološke orientacije, kulturne razgledanosti in pedagoško-didaktične teorije. Ves nadaljnji razvoj učitelja kot pedagoškega delavca in prav tako kvaliteta njegovega dela pa je odvisna od njegovega teoretskega in praktičnega spopolnjevanja. Vsakemu učitelju je

z največjo poštrevnostjo in doslednostjo. O njem bi lahko rekli, da je bil pravi lik prosvetnega delavca, aktivnega člana v naši sindikalni organizaciji, tovariša in učitelja — ljubitelja mladine.

Med našo slavno narodnoosvobodilno borbo je tov. Švegl takoj vstopil v partizanske vrste in je z vso aktivnostjo sodeloval na Kozjanskem in pozneje v Zgornji Savinjski dolini. Vsi, ki so v tistih težkih dneh z njim sodelovali, se ga spominjajo z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo. Črte značaja borca-vojaka so prišle v svobodni socialistični domovini do polnega izraza v njegovih vzgojnih prizadevanjih pri oblikovanju značaja bodočih slovenskih učiteljev.

Slava njegovemu spominu!

potrebno poglobljanje v pedagoška in didaktična vprašanja ob istočasnem praktičnem izboljšanju učnih in vzgojnih metod. Učitelj tedaj izkoristi svoje teoretsko znanje v praktičnem delu, obenem pa tudi bogati didaktiko kot teorijo pouka z izkustvi iz prakse. Ta proces traja vse do tlej, dokler je učitelj pedagoško aktiven, pa bilo v šoli ali izven nje.

S tem seveda nisem povedal nič novega, hotel bi le glede na razne programe študija pedagoških delavcev pripomniti, da je strokovni študij neločljivo povezan z ideološkim in je zato vsaka dvojnost v študijskih programih neutemeljena.

Poleg študija, ki se bolj ali manj uspešno že vrši po grupah, se mi zdi važno omeniti še tole: Med učitelstvom sosednih šol, pa celo med učitelstvom iste šole je včasih vse premalo živih stikov; premalo je medsebojnih obiskov v razredih (hospitalacij), premalo razpravljanje o vprašanjih pouka in vzgoje, posvetovanj in kritike, skratka: premalo medsebojnega spoznavanja in vzajemne pomoči. Ako je učitelj zaprt v svojo učilnico, tako da niti učiteljsva sosednjih šol ne pozna, se nujno zgodi, da izgubi kriterij za presojo svojega lastnega dela. Manjka mu pač primerjave in zato ne more objektivno oceniti kvalitete svojega dela. Da pri taki izoliranosti trpi enotnost in metodah dela, pa tudi ravnotežje med razredi, ki je vsaj na isti šoli nujno, je več kot jasno. Ako vrhu tega še šolski upravitelj le šibko ali malomarno vrši svoje pedagoško-direktivno in vodstveno delo in ako se tudi domače mesečne konference vršijo le formalno in brez temeljitega pretresanja pedagoških problemov na šoli, potem šola pač ne doseže zadovoljive ravni.

Ob zaključku želim povedati še tole: Naši učitelji, ki v veliki meri pošteno izpolnjujejo svoje dolžnosti, naj ne smatrajo te razprave za nekako inšpektorsko pridigo, ampak za dobronamerno opozorilo na napake. Grešimo vsi, ki delamo, dose-gamo pa tudi uspehe. Prepričan sem, da vsak inšpektor rad prizna in pohvali kar je dobrega, bilo pa bi nesmiselno in celo škodljivo, če bi hvalil to, kar ne zasluži hvale. Ne bojmo se kritike in spoznavajo napake, ker jih bomo le tako lahko tudi odstranjevali. Učitelj naj bo vever in optimistično nastrojen. Najtežje mi je bilo, kadar sem videl začetnika, ki je spriču težav izgubljal pogum in zapadal malodušnosti. Pozitivno je že to, da se je težav zavedal, naša dolžnost je, da mu pomagamo težave prebroditi. Tudi tega je danes še premalo.

D. M.

Mestni odbor Sindikata učiteljev in profesorjev za Maribor in okolico — odbor za postavitev spomenika Henriku Schreinerju — je te dni razposlal vsem Okrajnim odborom Sindikata učiteljev in profesorjev, Mestnim odborom SUP in samostojnim podružnicam propagandni material za zbiranje prispevkov za postavitev spomenika. Odbore Sindikata učiteljev in profesorjev prosimo, da razpošljejo okrožnice, obveznice in poštne polonizne vsem šolam, ustanovam in upokojenim učiteljem s priporočilom. Izpolnjene obveznice pošljite Mestnemu odboru Sindikata učiteljev in profesorjev v Mariboru, Gregorčičeva ul. 37/I.

Prispevki pa naj se nakazujejo Narodni banki Maribor, na račun št. 64-1-90603-44 — Odbor za postavitev spomenika Henriku Schreinerju v Mariboru.

Pripominjamo, da bo le ob stanovski zavesti možno uresničiti želje vseh pedagoških delavcev in se oddolžiti največjemu slovenskemu pedagogu.

Vsem se za poslano prispevke že vnaprej najprilicneje zahvaljujemo.

Odbor

★

OPOZORILO!

Prosimo Vas, da dopisujete Republiškem odboru ali »Prosvetnemu delavcu« na naslov: Republiški odbor Sindikata učiteljev in profesorjev Slovenije — Ljubljana, Masarykova 14 — poštni predal 367 ali Uprava »Prosvetnega delavca« — Ljubljana, Masarykova 14 — poštni predal 367 ali Uredništvo »Prosvetnega delavca« — Ljubljana, Masarykova 14 — poštni predal 367.

Ko sem prebral v zadnji številki rubriko »LE PREBERITE...«

Mislím, da píšem te vrstice v ímenu večíne prosvetnih delavcev. Slovenskí učítelji smo že nekídaj ímeli svoj stanovskí list ín pedagoško glasiló, kí sta seznanjala članstvo z vsémí aktualními problémí vzgoje ín pouka. Po obeh smó učítelji prav rádí segálí, čeravno Učíteljskí tovaríš ní dajál članstvu tega, kar dáje danes Prosvetni delavec. Ne morem sí predstavljatí prosvetnega delavca, kí danes ne bí z zanimanjem ín veseljem prebral Prosvetnega delavca od prve dó zadnje vrstice, saj je po vsebíní tako pester, da zajema vsa področja naše kulturne ín prosvetne dejavností, prikazuje ín pojasnjuje organizacíjsko plat Síndikata učíteljev ín profesorjev, prínáša članke o organizacíji naše občeizobraževalne ín víšje šóle, neštete probleme raznih strokovnih šól, prínáša ín nakazuje probleme o učnem ín vzgojnem delu na naších šólah ín ustanovah, kí spadajo v področje prosvete, kakor tudí razna navodíla ín napotíla naších priznáních praktíkov.

Zató mením, da stá sporóčilí, kakor stá jím poslala upraví Prosvetnega delavca osnovná šóla v Spodnjí Síški ín SUP íz Kranja sramótní za prosvetni kader naše republíke. Prosvetni delavec je sícer še v ístí šte-

vilki objavíl, da je učíteljestvo osnovne šóle v Spodnjí Síški prekíladó svojo kolektívno odpoved, vendar je tá kolektív že povedál, da v njém stanovská zavest ní žíva, da se ne poglablja v svoje delo ín da se ne zaveda, da pripáda v socialistíchní družbí ín državí prvo ín odgovorno mesto učítelju ín vzgojítelju.

Res je, da se je naše prosvetno glasiló podražílo ín to v zvezi s podražítvijo papírja ín tíska. Res je tudí, da smó pristópíli k trgovíní s prostímí cenámí ín morámo zato mnogo razmísljatí o tem, kako žívítí z dosedánjo plačo. Míslím pa, da to v nobeném prímeru ne more íti tako daleč, da bí se prosvetni delavcí kolektívno odpovedovalí svojemu stanovskému glasilu, kí jím je najvernejší svetovalec ín prijatelj.

Ob téh prílikí bí želél poudarítí, da bí prav v takíh krítíchních trenutkích odborí síndikalnih grup ín síndikalnih podružníc morálí zastavítí ves svoj morální vplív pri članstvu. Naj ne bí bílo prosvetnega delavca, kí ne bí hotel bíti zavesten naročníc Prosvetnega delavca ín Sodobne pedagogíke, s čímér tudí dokazuje, da je zaradí socialistíčne šóle prípravljen premagovatí tudí objektivne težave.

Stane Stanič

K našemu poročilu o občnem zboru slavističnega društva

Na naše poróčiló o občnem zboru Slavístíčnega društva, kí smó ga objavíli v zadnjí števílki Prosvetnega delavca, je prof. Štefan Barbaríč reagíral na povsem neobíčajen náčin. Zaradí objektivníc, vendar pa nekóliko krítíčnih pripómb, kí smó jím dalí, odlaga funkcíjo tajníka črnomeljske podružníc ín odpoveduje sodelóvanje v našem glasilu! Evo písmo Rrepublískému odbóru SUP, kí ga, kolíkor je to potrebno, glosíramo v oklepajích.

Črnomelj, 19. VI. 1951

Ugovorí protí članku:

Članí Slavístíčnega društva nísó zadovoljní s síndikatom (Prosv. del. števíl. 10—11)

Vaš časópís je netočnó, precej nekorektnó ín deloma celo žaljívó predstávil javností moj prímer na občnem zboru Slavístíčnega društva. Ker je píseč članka član Rrepublíške odbórá ín je Prosvetni delavec objavíl članek na naslovní strání, pomení tá članek mnenje Rrepublíškega odbórá ín zato takó tudí nanj odgovarjam. Če je v članku skríto moje íme pod začétnícámí, nísém prízetí nič manj, tako sí članek ustvarja vídezí obzírností, da potém bolj brezobzírno navaja prímere, kí naj bí dokazálí nekó moje potvárjanje alí vsaj zakrívávanje resníčnih dejstev.

1. Članek mí očíta vse drugó, samó tístó ne, kar je bílo na slavístíčnem občnem zboru v mojem ékskurzu povedáno. Očítal bí mí le lahko, zakáj sem síndikalne stvárí sploh ómenjal, toda tega mí sploh ne očíta. (Naravno, da mu tega ne očítámo, ker bí nasprotnó le želéli, ako bí se na takích občnih zbórhích razpravljále tudí zadeve, s katerímí se sícer prvenstveno báví síndikalna organizacíja.) Nísém ímel nítí najmanjšega namena, da bí na slavístíchní letní skupščíní postavljál neká síndikalná vprašánja — kar je bílo, je bílo le nekáj besed v zvezi z mojo predgovorníco prof. Ólgo Sterletóvo, s katerímí sem s svoje strání le potrdíl njeno mnenje, tako da sem rekél »da se síndikat preveč zgublja v uníčevávanju papírja« (Stavka, kí smó ga

navedíl v poróčilú, sí seveda nísó samí ízmíslíli, ampak smó ga povzélí po društveném zapísniku, kíjer stójí doslovno takóle: »Síndikatí se ne zavzjemájo za prosvetne delavce. Slavístí bí morálí ímetí zaradí števílních korektúr ín ostalega ízrednega dela manjšó učno obveznost, alí pa se naj jím delo honorírá.« Dočím pa je prof. Ólga Sterletóva po ístem zapísniku rekla takóle: »Mínistrstvo prosvete ne káže pravega razumevájna za SD, nítí síndikat. Zató je SD edínó, kí lahko to vprašanje sproží.« Moja krítíka se je tórej nanášala na preveč formalístíčno poslovanje ín je stavek, da se »síndikat sploh ne zavzame za prosvetne delavce« méní le prítaknjen morda v zvezi s predgovorníco, morda kot nekó daljše ízjavávanje alí sklepanje íz mojega stavka.

Tako je pravzaprav vse dokazóvanje v članku brezpredmetno, ker prenáša problematíko povsem nekám drugám, kot je bíl govór na slavístíčnem občnem zboru. Smatram, naj bí Rrepublískí odbor, v kolíkor me je smatrál za funkcionárja v síndikalní organizacíji ín ní bíl zadovoljen óz, ní bíl zadostno poučen — ín v kolíkor me je dó tedáj smatrál za »zelo dobrega ín vestnega tajníka« — ískal tudí razlage z moje strání. (Mí smó na javno diskusíjo na občnem zboru javno odgovorílí. Tak je bíl sklep predstéstva Rrepublíškega odbórá. Vzrok smó navedíl v zadnjém ódstavku našega tozadevnega poróčila.)

2. Krítíko formalístíčnega poslovanja v síndikatu nísém tokrát ízrázil nítí prívíc nítí zadnjíč. Tá formalízem se mí je zelo jasno pokazál v nagóvoru tajníc Vedernjákové, kí smó bíli v Ljubljání 14. apríla t. l. Moje stálíšče je povsem ístóvetno z míslímí članka. To smó tudí mí napravíl (J. Z. v zadnjí števílki Prosv. delavca), da gre za »vsebínó dela«. Tudí Bílten št. 3 (str. 6) podpírá moje stálíšče »da skupljávanje statístíckích podataká na temelju formulára kíjí sú sáda u važností nema neke svrhe«. V mojem poróčilú o sejí odbórá

Čeprav ímajó míslí, kí jím bom ná kratkó povedál v sestavku, ópravka s poukom v osnovnih šólah, se mí zdí vendarle, da jím je mesto v listu, kí obravnavá probleme vzgoje naše mladíne ín radevolje sprejema tudí predloge ín pobude staršev.

Moj pobíč obískuje letošnje leto prví razred osnovne šóle. Ímel je to nesrečo, da stanuje v okolíšu, kíjer je bílo lansko leto mnogo otrok vpísáních v prve razrede, ná šóli samí so pa že ob začétku pouka tožílí, da jím prímánjkúje učníc móči za prve razrede, da nímájó še novích ímenováních pedagoškega kadra ín podobno. Rezultat vsega tega je, da je moj sínkó v letošnjém letu dó začétká meseca mája menjal níč manj ín níč več kot šest učíteljíc. Med njímí so bíle stáre ín preízkúšene elementárke, pa tudí mlájše pedag. móči brez tístega dolgoletnega ízkustva, kí je potrebno zá zelo težkó ín odgovorno delo v prvem razredu. K vsému temu morám še prítétí dejstvo, da íma ópravka s svojo babíco, kí je po poklícu učíteljica (upokojénka) ín je poučevala v prvíh razredích osnovne šóle okolí trideset let ter sí v tem delu prav gotóvo pridobíla tudí svoje ízkustvo. Babíca nama z žéno pomága pri učenju doma. Mídva sva se seveda ópirála na ízkustva ín navodíla naše babíce.

Posledíca vsega tega je razumljívá. Fantíč se vsak dán prepírá z ménóí ín z žéno alí se píše velíká písaná črka »Ó« tako alí drugače. Kó mu zátájúje, da je pred tremí tední morál písatí še lépo zaokróžéno, mí sedáj dopovedúje, da »nova tovaríšica« záhteva »Ó« z ravnímí, vzporednímí črtámí. Podobno je prí črki »E«, kíjer sva se sprlá dó otrokóvega jóka ob »problemu«, alí naj íma tá črka v sredíní »zanjko«, kakó je tó delál pred nedávním, alí pa »usteca«, kakó ga učílo ín od njega záhtevájo to sedáj.

Míslím, da ní treba podrobneje razlagatí, kako psíholóško vplívá vse to prerékanje ín resníčna »črkárska pravda«, kí jó vójujémo pogostóma doma, ná otroka. Stvárí, kí se nam odráslím zdíjo povsem enostávne ín brezpomembne, so zanj važní problémí, kí so pogostóma vzrok jóku ín stráhu alí ne bó zaradí »óčkóve tréhe« v šóli gráján od učíteljice.

Da je zmeda še večja, se moráva s sínkóm prepírátí tudí o téhníki písanja s peresóm. Kó so začélí v šóli uporabljátí pero ín črnló, so jím učílí, da morájo bíti vse črte navzgor rahlé ín tenke, vse črte navzdol pa nekóliko poudárjene ín zato móčnejše. Zdáj ga gledám, kí píše s peresóm. Ker veljá prí »noví tovaríšící« náčelo: čím manj prítískátí s peresóm ín tórej písatí naráhlo, se revéz kómaíj upá dotaknítí papírja s peresóm ín posledíca so zverížéne ín tresóče línícje.

To je ená strán »medájle«. Drugá je pa učná snóv, kí so jó otrocí predeláli prí ení alí prí drugí učíteljící. Dogájalo se nam je, da je bíl včasích s predeláno snóvjó pred razredóm, katerému je bíl ob noví ízmenjáví dodeljen, drugí pa je bíl zópet v snóví med zamudnící. Ín tako se je zgodílo sedáj ob zakljúčku šólskega leta, da je príšel íz oddelka, kíjer so se náučílí písatí le deset alí enájst velích písních črk, v óddelék, kíjer so vse té črke že absolvíralí. Razumljívó, da je sedáj skók mnogo prehítrí ín da otrok zaradí tega trpí ín v znanju šépa. Posebno je neródnó vse to v času, kí bí bílo treba podáno snóv že utrjevátí.

Ín končno — čítávanje. Moj fantíč se »zatópí« v dnevne časópíse ín jím

(mkv.)

O delu predmetnih aktivov v Kranju

Nímámo namena písatí letnega poróčila, kako so predmetní aktíví na območju MLO Kranj ópravljáli svoje postavljéne náloge; saj so bíle enake tudí po drugih krajích. Velíko so delálí, preobremenjení so bíli ín njíhóvo deló je bílo móčno razbító na najrazléčnejša toríšča. Skrbélí so zá prosláve v šóli ín sodelóvalí prí ízvenšólskích, bílí člání svéta za prosveto ín kultúro, zá strokovno šólstvo ín zá ljudsko prosveto, pomágáli mladíním ín pionírskím organizacíjí ín v najrazléčnejších mladíních króžkích, pomágáli v gledalíšču, obísóvalí kongrese, zbórovánja, konferénce, tečájé ín neštévilne sestánke, urejáli Stúdíjskó knjížnícó, delálí prí revízíjí učníc náčrtóv, predmetníkov ín predlagáli spremembe v učbeníkích, ímeli vrsto predavánj, se óglášáli v tísku, Prosvetnému delavcu, Gorenjském glasu ítd. Vse to deló je bílo povsód vídnó, úspešno ín odločilno, le žal, da marsíkáj ní bílo primérno ópušteváno ín príznanó alí pa bílo celo nápačno razumljeno.

Javnost hočémo ópozorítí ná tístó njíhóvo deló, kí je bílo ízraz njíhóve ósebne snódbude, plód njíhóvega posebnega truda ín kí je s svojim pomenóm preseglo okvír njíhóve krajéne dejavností.

Zá najbolj delávnega se je pokazál jezikóvni aktív, kí šteje 23

zítívno usmerjenost moje krítíke bí Rrepublískí odbor lahko spoznáil íz mojích dvéh člankóv, kí stá objavljéná v zadnjích dveh števílkáh. (List ní dó níkóráv nerazpóložen, najmanj pa dó svojích sotrudnícóv. Zá to odpóved záres ne nájdémo nobenega óprávilčíla.)

Ráčunám, da RO že íz neke osnovne korektností ne bó ígnoríral téh mojích úgovoróv, zlastí še kí píseč članka navájá tólike prímere záščíte članstva. Ósebno protí píscu članka nímám níč, razpravljál sem prav íz ósebne užaljeností ín me zelo zanímá, če mí bó RO príznal, da je krítíka dovoljena, čé tudí se tíče njégovega postópka. (Vsak postópek Rrepublíškega odbórá je móžno podvérečí krítíki. Sleherní član predstéstva je prípravljen sprejéti grájó zá vsak nápačen postópek, ne da bí tako grájó jemál za pretvézo, s kateró se bí íznebíl javnega dela. Ín kíer je tako, smó to pólemíko nátsínlí. Zakljúčilí bí ná s tóle úgotóvtívjo: če naj bó deló v síndikatu alí sotrudníštvo prí listu ódvísno od ósebne občútljívostí prízadetích članóv, pótem se mora vse naše deló nújno ízrodítí v anarhíjo.)

(RO - SUP)

Štefan Barbarič

Dsem zvestim naročnikom našega lista, vsem sodelavcem in prav vsem prosvetnim delavcem želimo zdrav in prijeten oddih.

Vsem starim in novim naročnikom Prosvetnega delavca!

Uprava »Prosvetnega delavca« sprejema te dni nove naročnike in briše odpovedovalce. Med kratkimi obvestili prihajajo tudi obširnejša poročila in nasveti, a tudi protesti. Najbolj hudi so prosvetni delavci iz Kranja, ki protestirajo predvsem proti sklepu, da bo povišana naročnina tudi za tiste naročnike, ki bodo odpovedali list ob prvem polletju. Ob tem moramo najprej ugotoviti, da je večina naročnikov in odpovednikov prezrla sklep uprave lista, da morajo naročniki plačati vsaj polletno naročnino takoj v začetku leta. (V praksi pa sedaj odpovedujejo in nakazujejo za nazaj po 50,— din!) Tudi zadosti natančno poročilo o stanju blagajne in naročnikov mnoge odpovednike še ni prepričalo. Da bodo vsi tisti tudi pravno potolaženi, je uprava »Prosvetnega delavca« poslala zadnjo številko lista (10-11) vsem dosedanjim naročnikom in so tako prejeli dobro polovico letnih števk, ker med počitnicami list ne izhaja. Síndikalne podružnice pa naj vprašanje povišane naročnine odpovednikom za drugo polletje same obravnavajo.

Vsem ostalim naročnikom sporočamo, da bomo mnogim predlogom naših naročnikov skušali ustreči. Po približni ocenitvi bo uprava s temeljitim izterjevanjem dolžnikov mogla izdati list v neskrčenem obsegu za ceno 250,— din letno in preiti na individualno pošiljanje lista naslovnikom s 1. septembrom. Če se bo pokazal uspeh dela in razumevanja poverjenikov in síndikalnih skupin, bomo skušali v začetku šolskega leta pričeti način mesečnega plačevanja naročnine, kar bo bolj ugodno za naročnike in upravo, zahtevalo pa bo več skrbi od naših poverjenikov.

Naše bralce obveščamo, da je padlo število naročnikov »Prosvetnega delavca« za 500 naročnikov. Največ odpovedi je iz krajev Ljubljana, Kranj in Trbovlje.

Obenem se zahvaljujemo mnogim organizacijam in posameznikom za nasvete, skrb in uspeh pri propagandi za naš tisk, ki mu je s tem omogočeno nadaljnje izhajanje!

Prihodnja številka »Prosvetnega delavca« bo izšla 1. septembra!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA »PROSVETNEGA DELAVCA«

vztrajno prebira, četudi prečitane besede sploh ne razume. Zakaj vse to? Ker jih bodo, kakor mi pravi, v šoli preizkušali in ocenjevali v branju pred komisijo, ker mora otrok iz dnevnega časopisa prečitati v minuti po izjavah nekaterih 25, po besedah drugih celo 30 besed. Temu se pa v resnici čudim. Kolikšno muko povzročajo otroku nerazumljive, časopisne besede! In zakaj nam staršem ne povedo, da mora otrok prečitati v minuti — kot pri tekmah za rekord — toliko in toliko besed. K vsemu, kar je moral z ostalimi svojimi sošolci naš pobit preživeti v najvažnejšem, prvem razredu, še ta lov za »rekordom«.

Samo to sem hotel povedati iz svojega izkustva in opazovanja v delu s svojim otrokom in se s svojo »skromno besedo« postaviti na staro in preizkušeno ugotovitev: prvi razred osnovne šole je temeljni razred. Zaradi tega mu naj šolska vodstva in prosvetni delavci posvetijo več pažnje (tudi v smislu odgovornosti za uspeh) in naj torej ne izpostavljajo otrok takšnim izpremembam, kakor jih je na primer moral doslej preživeti naš fantič. Končno: ali ni pedagoška znanost že tako ustaljena v svojih elementih, da bi n. pr. v tehniki pisanja s peresom vladala enotna doktrina, kakor je to na primer v drugih znanostih? —

Ker sam poučujem na strokovnih šolah, vem, da smo se za enotnost temeljne doktrine borili na različnih področjih, kjer je prav od nje zvisel uspeh. Kje je uspeh važnejši, kakor v prvem razredu osnovne šole? Tako pa imam vtis, da si nismo niti edini o snovi, ki jo naj obvlada otrok v prvem razredu, vsaj slišim pri sodrobniku, ki ima svojo hčerko tudi v prvem razredu v Celju, da morajo tam otroci obvladati celo poštevanko do 20! Kó sem hodil v šolo, ni bilo takšne naglice v prvem razredu, pa vendarle ne morem prav nič očitati solidnosti in temeljitosti znanja, ki sem ga prinesel z osnovne šole s seboj v gimnazijo.

Míslím, da bí kazálo té stvárí premíslítí ín storítí v koríst učencev ín pouka v prvém razredu osnovne šóle kakšné sklepe.

Ljubljanska šolska mladina goji stike s podeželjem

Dne 27. maja je šolska mladina z Vrtače v Ljubljani in Borovnici priredila lepo uspešno akademijo v Borovnici v počastitev rojstnega dne tov. Tita. Obisk ljubljanske mladine borovniški je imel še poseben namen, seznaniti mestno mladino s podeželsko.

Učiteljstvo na osn. šoli Vrtače je že dalj časa pripravljalo primeren program, v nedeljo zjutraj pa se je na kolodvoru zgrnilo 120 najmlajših učencev. Kljub zgodnji jutranji uri ni niti eden zaspal. Priromala je tudi težka košara, iz katere je kaj prijetno dišalo. Mladi živ žav se je udobno namestil v rezerviranem vagonu. Vožnja je kar prehitro minila.

V Borovnici nas je prijetno presenetil ljubljanski sprejem direktorice nižje gimnazije tov. Košutove, tov. prof. Novčana in predsednika kult. um. društva v Borovnici tov. Smoleta. Borovniški mladinci so nam takoj odvzeli breme zlasti »težko košaro«. Dasi smo zgodaj prišli, nam je dopoldne kaj hitro minilo. Domačini so nas peljali na kratke izlete po dolini Borovnišice. Ustavili smo se na jasi sredi smrekovih gozdov in tu je prišel vsak na svoj račun. Tisti, ki se navdušujejo za fizikulturo, so preizkušali svoje spretnosti v igri »med dvema ognjema«. Borovničani so bili celo tako kavalirski, da so »posodili« Ljubljancem tri najboljše igralce, da ne bi bili gostje poraženi. Tako gostoljubje je med fizikulturniki pač edinstveno! Ljubitelji narave so se podali na naravoslovna raziskovanja po grmovju, boksarji so našli dobrega nasprotnika v črnem bakcu, ki je marsikomu pripravil neprostočolno kopel v mrzli Borovnišici. Smeha in zabave na pretek! Med igro in zabavo so se pričela sklepati nova poznanstva in prijateljstva med ljubljansko in borovniško mladino. Popoldne smo zaman iskali Dušana. Šele čez eno uro je prišel ves zasopel za nami. Njegov novi prijatelj iz Borovnice ga je peljal na svoj dom, kjer mu je razkazal svoje bogastvo. Popoldne pa smo pomerili svoje sile na odru. V nabito polni dvorani je prevladovala borovniška mladina, ki je z velikim zanimanjem sledila

programu. Izvajalci so se res potrudili. Malčki iz 1. in 2. razreda z Vrtače so občuteno in intonacijsko izredno čisto zapeli nekaj dvoglasnih pesmi. Tov. Sovretova, ki vodi ta zbor, je res lahko ponosna na uspeh in topel aplavz poslušalcev ji je bil vsaj delno priznanje za njen trud. Prav nič nista zaostajala ostala dva pevka zbor, t. j. 3. in 4. raz. z Vrtače pod vodstvom tov. Ariglerjeve in mladinski zbor iz Borovnice pod vodstvom tov. Novčana. Slednji je dokazal, da je pač upravičeno dosegel prvenstvo v tekmovalju med mladinskimi pevskimi zbori v okraju Ljubljana-okolica. Presenetljivo lepo so zapeli trije mladi solisti z Vrtače. Njihovi polni, zvonki glasovi so napolnili vso dvorano. Poleg pevskih zborov je bilo več prizorčkov in baletnih točk. Ne morem naštetih vseh, preveč bi bilo. Vse so bile dobro pripravljene, videlo se je, da so se tov. učiteljice zelo potrudile, vse točke so žele iskreno odobravanje gledalcev. Tudi Borovničani so se zelo potrudili. Vaje na gredi so borovniške pionirke izvajale graciozno in sigurno. Sodeč po odobravanju publike sta bili pač najboljši Jožica in Barbka z Vrtače, ki sta zaplesali valček »Ko listje rumeni«. Ugajal je pa prav posebno debeli medved, ki je bil pravo nasprotje gibčni Rdeči kapi in baletni točki.

V skupno preživetem dnevu se je naša mladina od borovniške lahko tudi marsičesa naučila. Naša deca ni disciplinirana. Tam pa smo občudovali lepo vzgojeno borovniško mladino. Zlasti deklice, ki so nam stregle s čajem in prigrizkom, so se vedle zares vljudno in ljubeznivo; lahko rečemo, da so bile pravi vzor, kakšna naj bi bila naša mladina. Videti je, da borovniška šola ne pozablja na vzgojne momente. Z nami je bilo ves dan okoli 60 borovniških otrok, a niti pri enem nismo opazili znaka surovosti ali grdega govorjenja.

Priznanje vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je ta prireditvev tako lepo uspela in dosegla svoj namen.

Klub prosvetnih delavcev v Tržiču živi in dela

Iz čisto notranje potrebe, zraven pa še na pobudo RO SUP v eni zadnjih številč Prosvetnega delavca, smo v Tržiču osnovali Klub prosvetnih delavcev, ki zajema vse učitelje, vzgojitelje in profesorje SUP podružnice Tržič. Dne 5. maja, tako rekoč za praznik 10. obletnice OF Slovenije, smo ga odprli in sedaj že mesec dni živi. Da, resnično živi! Doslej se še nismo oglašali, kljub velikemu optimizmu smo se na tihem le nekoliko bali, da nam po prvem navdušenju ne shira, kar se je zgodilo že mnogim nadobudnim poizkusom. Pa nam ni, zato danes nekaj besed vsem ostalim za vzpodbudo in korajžo.

Predvsem nismo vedeli, kako naj začnemo, kakšna naj bo oblika, vedeli smo le, da potrebujemo prostor, kjer bomo lahko nemoteno razpravljali o strokovnih in nestrokovnih zadevah, kjer bomo lahko gojili doslej tako pogrešano domačnost in kjer bomo dobili vse tisto, kar na deželi najbolj pogrešamo.

Pa smo začeli. Poiskali smo prostor, naročili opremo, se pri tem tudi zadovoljili, sami prinesli razne drobne stvari in začeli. Slovesna otvoritev je bila kot običajno vse otvoritve s programom in prigrizkom, potem pa smo se vrgli v vodo in zaplavali. Po pravilniku in hišnem redu je vsak član sindikata že avtomatično tudi član kluba z dolžnostjo, da čimvečkrat prihaja v klub in se tamkaj tudi aktivno udeležuje. Klub je sekcija SUP, ima pa svojega predsednika,

Počtniški tečaji za pouk matematike in fizike na nižjih gimnazijah

Izenačenje kvalitete pouka na naših nižjih gimnazijah s smotrom posredovanja znanja širokim ljudskim množicam, je temeljna naloga in skrb naših prosvetnih oblasti.

Z namestitvijo kadra s primernim strokovnim znanjem še ni rešena povsem ta naloga. Pomisliti moramo, da vzgajamo razumnega, mislečega, kritičnega in borbenega človeka, ki mu učiteljeva beseda ne sme biti samo dogma, ampak vsestransko preverjena resnica.

Zato moramo stalno posvečati skrb rasti in pedagoški izpopolnitvi predavateljskega kadra. Pot do izoblikovanja ustreznih metod na tej stopnji ni lahka, enostavna in hitra, ampak je rezultanta dolgoletnih naporov in preizkušanj vseh mogočih poti in načinov.

Za izenačenje ravni šolskega dela na nižjih gimnazijah v vprašanju posredovanja glavnih, metodsko težjih področij iz matematike in fizike, za enotnejše stališče pri ocenjevanju, zahtevnosti pri izpraševanju, za pravilnejšo izbiro šolskih nalog, kontrolo učenčevega znanja in dela, izbirno

gospodinj in gospodarja ter kulturnika. Vsak ima svoje naloge in ni gospodinjina najmanj važna, kajti skrbi za klubovo telesno plat. Natakarka ali blagajnika nimamo, imajo pa škaflo, v katero vsakdo vrže znesek, ki ga je »zacehal«. Pa gre na ta način kar prav in dobro. Sploh pa je klub stalno obljuden: tarok, šah, glasba, študij vsak petek, vsako sredo pa imamo redne sestanke. Prvo sredo nas je opozoril na nekatere pedagoške probleme dr. Leo Zlebnik, drugo pa nas je seznanil asistent Cave Emilijan ob skiptičnih slikah z našim srednješkolskim slikarstvom in kiparstvom. Obakrat se je razvila tudi debata, le, da še nismo upali z besedo na dan, kar pa je prvi namen našega kluba; ustvariti namreč prostor, kjer bo človek lahko povedal vse tisto, kar ga tišči, pa če bi bilo tudi narobe; v medsebojnem razgovoru bomo postavili vsako stvar na svoje mesto. Tretjo sredo nam je dr. V. Vodušek ob klavirju in gramofonskih ploščah pokazal kaj nam glasba pripoveduje, za zaključek pa bomo imeli v svoji sredi tov. ministra Borisa Zihrla, s katerim bomo razpravljali o nekaterih filozofskih vprašanjih, katera poznamo doslej le bolj z aktivistične plati.

Sprostiti jezike in misli našim članom ter jim hkrati dati nekaj solidnega iz sodobne znanosti, poleg tega pa jih medsebojno tudi družabno povezati, je namen našega kluba; tako smo ga zgrabili, praksa pa bo pokazala, če smo ga zgrabili na pravem koncu.

ponazorilnih sredstev pri pouku, eksperimentalne dejavnosti in poglobitve določenih poglavij iz matematike in fizike, se bo vršil meseca julija tečaj.

Namenjen je vsem, ki žele spoznati metode dela izkušenih praktikov, se bore z metodskimi, pa tudi strokovnimi težavami, ki hočejo pridobiti prav vpogled v delo in življenje na sodobni nižji gimnaziji. S primernimi nasveti in eksperimentalnimi predvajanjem bodo tudi spoznali način dela pri pouku fizike.

Tečaj se bo vršil od 5. julija do vključno 21. julija t. l.

Ustanovni kongres organizacij prosvetnih delavcev FLRJ bo v Beogradu od 11. do 13. julija 1951.

Vsi izvoljeni delegati se zberejo v Ljubljani dne 9. julija 1951 ob 15. uri v prostorih RO-SUP. Delegacija se odpelje z večernim brzovlakom!

RO-SUP

O delu nižjih strokovnih šol v Ljubljani

Pri vzgoji naših bodočih strokovnih kadrov je težišče dela brez dvoma na nižjih strokovnih šolah, bodisi da so to industrijske šole ali šole za učence v gospodarstvu. Vse te šole so na področju MLO Ljubljane stopile v letošnjem šolskem letu velik korak naprej. Prenehale so se boriti z začetnimi organizacijskimi težavami, dobile so razmeroma močne predavateljske zbornice, v katerih vsaj za splošne predmete že prevladujejo stalni predavatelji, na katerih sloni večji del organizacijskega, pedagoškega in vzgojnega dela. Posebno važno dejstvo na je bilo to, da se je na pobudo Sveta za prosveto in kulturo MLO v Ljubljani ustanovil pedagoški svet nižjih strokovnih šol, ki je z delom svojih sekcij zajel in povezal delo, ne samo šol za učence v gospodarstvu MLO Ljubljane, temveč tudi ostale nižje strokovne šole, ki so pri ustanovah in podjetjih republiškega in celo zveznega značaja. Poleg tega pa sta bila pri tem delu zajeta tudi okraj Ljubljana-okolica in Kamnik. Ker so se pri tem odkrivale povsem nove oblike dela, je prav, da se pri njem nekoliko pomudimo.

Pedagoški svet nižjih strokovnih šol na območju MLO Ljubljane je bil sestavljen iz najbolj izkušenih in sposobnih predavateljev posameznih šol in se je pri svojem delu razdelil na pet sekcij: 1. Sekcija za predmetne komisije, 2. Sekcija za organizacijska vprašanja, 3. Sekcija za vzgojo kadrov, 4. Sekcija za pedagoška vprašanja in 5. Sekcija za povezavo med šolo in delavnico. Nekatere od teh sekcij, predvsem sekcija za predmetne komisije in sekcija za organizacijska vprašanja, so dale pri svojem delu že prav lepe rezultate, dočim so ostale sekcije bile manj uspešne, za kar so bile delno krive razne objektivne težave, delno pa nezainteresiranost posameznih šol in posameznih za to odgovornih predavateljev. Poudariti je treba, da nekatere šole na poziv, naj pošljejo v posamezne sekcije za to določene predavatelje, tega še do danes niso storile. Izgovarjale so se na objektivne težave, n. pr. na pomanjkanje stalnih predavateljev, niso pa znale pritegniti v to delo honorarnih predavateljev, kakor je to v precejšnji meri uspelo Šoli za učence v gospodarstvu kovinske stroke v Ljubljani. Tako je prišlo do primerov, da so na poziv vodij sekcij za skupen sestanek odgovornih predavateljev, prihajali namesto njih kar sami tov. upravitelji, katerih zaposlitev se je s tem samo še povečala, zlasti, ker so se na ta način nekateri udeleževali sestankov vseh petih sekcij.

Sekcija za predmetne komisije je posvetila svojo glavno skrb organizaciji predmetnih komisij po posameznih šolah, koordinaciji dela med njimi, kritičnemu pretresanju učnih načrtov in sestavljanju novih predlogov ter izmenjavanju misli o pedagoških problemih pri poučevanju posameznih predmetov med posameznimi šolami. Na njeno pobudo so začele delovati predmetne komisije za strokovne predmete v IKS Litostroj, kjer so obravnavali vsa potrebna vprašanja v najožjem sodelovanju s strokovnjaki iz prakse. Z živahnim delom na tem področju so začeli tudi v IS papirnice Vevče, uspešno pa so nadaljevale že lani započeto delo vse ostale šole. Šole za učence v gospodarstvu so kritično pregledale dosedanje učne načrte in sestavile predloge za nove, kar je važno zlasti za strokovne predmete. To delo pa še ni moglo dati ustreznih rezultatov, ker še ni končno rešeno vprašanje organizacijske oblike šol in vprašanje predmetnikov v bodočem šolskem letu. Nadalje je sekcija do sedaj organizirala dva strokovna sestanka: sestanek vseh predavateljev računstva in sestanek vseh predavateljev slovenskega jezika na vseh nižjih strokovnih šolah. Oba sestanka sta prav lepo uspela in sta bila prva te vrste na nižjih strokovnih šolah pri nas. Dnevni red je vseboval kratke referate o problematiki poučevanja teh predmetov, ki so jih imeli najbolj izkušeni predavatelji in so v njih obravnavali predvsem številne lepe primere iz prakse. Po referatih pa se je razvila obširna diskusija, v kateri so se izmenjavale misli in izkušnje iz dela na posameznih šolah in so bili podani številni tehnični predlogi za izboljšanje. Sprejeti so bili zaključki, ki so bili potem dostavljeni vsem šolam in tudi Svetu za prosveto in kulturo LRS. Oba sestanka sta pokazala, da je že začetek rodil lepe uspehe in bo treba v tej smeri nadaljevati, predvsem z zajetjem strokovnih predmetov, kjer problematika

poučevanja sploh še ni obdelana.

Organizacijska sekcija je imela v programu predvsem zbiranje podatkov in argumentov o rešitvi vprašanja strnjene ali nestrjene pouka na šolah za učence v gospodarstvu, poleg tega pa obravnavanje organizacijske strukture nižjega strokovnega šolstva na sploh, posebno v zvezi z vprašanjem, s kakšno predizobrazbo naj sprejemajo učence šole posameznih strok. Do sedaj je prišla v glavnem do zaključka, da je zaenkrat v interesu šol in v interesu večine delodajalcev, da se v šole za učence v gospodarstvu uvede strnjen pouk, čeprav se ne da zanikati, da bi bilo tudi na teh šolah idealno, če bi imeli učenci dnevno delo v delavnici in pouk v šoli, kar pa je zaenkrat neizvedljivo. Glede predizobrazbe je prišla sekcija do istega zaključka, kakor vsi ostali faktorji, ki se bavijo s temi vprašanji, da je že letos potrebno na nekaterih šolah zahtevati popolno nižjo gimnazijo, na drugih pa vsaj 2. razreda gimnazije.

Sekcija za vzgojo kadrov zaradi objektivnih težav ni mogla dosti storiti, ker med šolskim letom ni pripraven čas za razne tečaje, poleg tega pa se ti organizirajo itak v širšem merilu. Sodelovala je le pri tečaju za vzgojiteljsko osebo domov za učence v gospodarstvu, ki ga je organiziral MLO Svet za prosveto in kulturo.

Sekcija za povezavo med šolo in delavnico je imela težišče dela pri ugotavljanju materiala za sestavo učnih načrtov za praktično delo.

Sekcija za pedagoška vprašanja pa je obravnavala tekoče pedagoške probleme in sodelovala pri organiziranju pedagoških predavanj za šole za učence v gospodarstvu v Ljubljani.

Pomanjkljivosti pri vsem tem delu so bile predvsem te, da posameznim sekcijam ni uspelo v večji meri pritegniti k sodelovanju ustanov in podjetij republiškega in zveznega značaja, dočim so same šole za učence v gospodarstvu krepko pomagale. Kot dober primer naj navedemo samo najmočnejšo med njimi — šolo za učence v gospodarstvu kovinske stroke — kjer so vsa zgoraj navedena vprašanja temeljito pretresali

Še nekaj informacij V ZVEZI Z LETOVANJEM

V zadnji številki smo navedli vse sindikalne počitniške domove, za katere smo doslej dobili napotila. Medtem pa nam je Centralna uprava poslala še napotila za domove, ki jih oskrbuje Centralni odbor Zveze Sindikatov Jugoslavije, republiški odbor SUP Hrvatske pa nam je tudi še odstopil nekaj svojih mest. Nekateri naši člani bodo torej morali letovati tudi v naslednjih krajih: I. Domovi Centralnega odbora ZSJ:

1. Počitniški dom v Bohinju na Ribčevem lazju. Zel. postaja Bohinjska Bistrica, nato avtobus.

2. Sind. dom »Crveni otok«, Rovinj. Zel. postaja Rovinj. Dom je na otoku, do katerega se iz »ristanišča pripelje z motoriko.

3. Počit. dom »Lučič Lovčević«, Kaštel Stari. Zel. postaja na progi Zagreb-Split. Lahko tudi s parnikom iz Reke do Trogira, nato z lokalnim parnikom v Kaštel Stari.

4. Poč. dom »Jadrans«, Biograd na moru. Do Reke, nato s parnikom.

5. Počitniški dom Orebič. Nasproti Korčule, s katero ima Orebič stalno zvezo z motoriko.

6. Počitniški dom Ulcinj. Z brzim parnikom do Dubrovnika, nato z lokalnim v Ulcinj.

7. Počitniški dom »Orce Nikolov«, Ohrid. V vlakom do Bitolja, od tod z avtobusom. Lahko tudi po ozkotirni železnici Skopje-Tetovo-Ohrid, je pa ta pot precej daljša.

8. Počitniški dom »Šumadija«, Arandjelovac (Šumadija). Avtobusna zveza tudi iz Beograda.

9. Počit. dom »France Rozman«, Gozd Martuljk pri Kranjski gori. Zel. postaja Gozd Martuljk.

10. Poč. dom »Udarnik«, Lovran. Zel. postaja Matulje, nato avtobus. Cene v teh domovih so večinoma 140 din za dan in osebo. Napotil zanje smo dobili samo 20!

II. Domovi glavnega odbora ZSH:

1. Orosavlje. Dom je v Hrvatskem Zagorju. V vlakom do Zagreba, kjer presede na vlak proti Donji Stubici Orosavlje ima železniško postajo. Potuje lahko tudi via Rogatec.

2. Lopača-Jelenje. Jelenje je oddaljeno od Reke za 30 minut avtobusne vožnje. Avtobus vozi iz pristanišča (Zabica) — trikrat dnevno. V neposredni sosesčini Jelenja je Lopača.

3. Opatija. »Vila Rojale«.

4. Krilo-Jasenice je oddaljeno od Splita 30 minut. Dvakrat dnevno avtobusna zveza s Splitom, ali vsak dan ob 13. uri z motoriko »Marina«.

5. Crikvenica. S parnikom iz Reke »Vila Ružica«.

Le preberite...

Profesor Ludvik Primožič iz Ljubljane je podaril knjižnici Pedagoškega društva LRS 170 knjig pedagoške vsebine.

V goriškem okraju je učitelj, ki je v času dveh let osemkrat menjal službeno mesto po službeni potrebi (v kamniškem okraju). Nato je odslužil vojaški rok in dobil službeno mesto na Primorskem. Sedaj je učitelj potovalne šole, kjer se dobro počuti. Po petih letih službe upa, da je našel toliko miru, ko bo pričel polagati dopolnilne tečajniške izpite.

V goriškem okraju so prosvetni delavci vse mesece prejemali plačo okoli 15. v mesecu z izjemo 1. maja, ko so plačo točno prevzeli.

Ob akcijah za redno izplačevanje prejemkov prosvetnim delavcem je ROSUP zvedel tudi za sledeče pripombe iz Postojne:

»Smatram pa za potrebno pripomniti, da bi bilo učiteljstvo lahko tolmach naše davčne politike na vasi, da bi se udeleževalo množičnih sestankov, kar pa dosedaj ni bil slučaj, in da bi lahko od časa do časa prisloščilo na pomoč krajevnim ljudskim odborom ne pri izterjavi, marveč, ker so večji računstva, pri ostalih administrativnih poslih.«

V počitniški pedagoški tečaj v Tolminu se je prijavilo okrog 130 učiteljev in profesorjev iz primorskih okrajev.

na sestankih in konferencah skupno s skoraj vsemi honorarnimi predavatelji in na ta način nudili sekcijam za njihovo delo dragocen material.

Za razgibano delo na šolah za učence v gospodarstvu v Ljubljani ima veliko zaslug tudi sindikalna podružnica učiteljev in profesorjev, ki je sodelovala pri vzgoji predavateljev in na svojih sejah ter sestankih obravnavala tudi razne šolske probleme. Nudila je vso pomoč upravam šol in tudi mladinski organizaciji ter dala pobudo za šolsko medrazredno tekmovanje.

S. D.

III. Zakup hotela za julij in avgust:

1. Opatija. Hotel »Avala«. (Zaenkrat so nam Zagrebčani odstopili le 25 mest v 1. izmeni. Pension dnevno 150 din.)

Republiški odbor je tako razpodel 400 mest za letovanje. Na približno 14 članov pride torej eno napotilo. Z rezultatom naših prizadevanj ne moremo biti zadovoljni; ker imajo naši člani na razpolago izključno le julij in avgust, smo upali, da bo odstotek v domovih Centralnega odbora in Glavnega odbora višji kot je. Zaman so bila tudi naša prizadevanja ter prizadevanja Centralne uprave SUP, da bi bil prosvetnim delavcem izjemoma dovoljen še predsezonski 15% popust tudi še v juliju in avgustu na cene za dopustnike z redno objavo.

Vse koristnike prosimo, da nas obveščajo o stanju v domovih.

Zadnja napotila smo razposlali podružnicam 15. junija t. l. Cene so zmerne, preskrba je zajemena, naj ne bi ostal niti en dan neizkoriščen! Se enkrat opozarjamo, da bodo moralni koristniki poravnati račun takoj ob prihodu v Dom.

RO-SUP

NAGRADNI NATEČAJ ZA RADIOSKE ŠOLSKE URE

Radio Ljubljana razpisuje za radijske šolske ure v šolskem letu 1951/52 nagradni natečaj.

Trije najboljši teksti bodo nagrajeni z din 8000, 6000, 4000, ob izvedbi bo pa vsak še posebej honoriran. Na programu pa bodo prišli tudi ostali dobri teksti.

Izbira tem je poljubna; snov pa mora biti prilagojena razvojni stopnji bodisi osnovnošolskih učencev, bodisi dijakov nižjih gimnazij. Posreduje lahko novo znanje, lahko pa že pridobljeno pogloblja ali razširja. — Važen je tudi način obdelave snovi, ki bodi primeren slušnemu dojemanju. Oblika reportaže, dramatizacije, slušne igre ali med seboj povezanih slik je najprimernejša.

Tekst naj obsega nekako 320 polnih tipkanih vrstic, to je — izpolniti mora 25 minutno oddajo.

Natečaja se lahko udeležijo vsakdo, ki čuti sposobnost povedati mladini zanimivo in pestro na tudi veselo in šaljivo nekaj poučnega. Izdelane tekste pošljite čimprej, najkasneje pa do 1. septembra 1951 na Radio Ljubljana, Tavčarjeva 17, pionirsko uredništvo, poštni predal 238.